

Kad procenti padaju

Statistika kaže da Crna Gora ne ide naprijed na putu uspostavljanja rodne balansiranosti. Umjesto da procenat žena u državnim institucijama raste, on nerijetko - opada

Nakon sedam godina od donošenja Zakona o ravnopravnosti polova, u julu 2007. godine, Crna Gora još je daleko od ciljeva postavljenih tim, ali i drugim zakonima i antidiskriminatorskim dokumentima.

Zakon u članu dva propisuje da „rodna ravnopravnost podrazumijeva ravnopravno učešće žena i muškaraca u svim oblastima javnog i privatnog sektora” i obavezuje kako državnu tako i lokalnu upravu i političke stranke da o tome vode računa.

Skoro deceniju kasnije Crna Gora ne samo da ne ide naprijed na putu uspostavljanja rodne balansiranosti, već procenat žena u državnim institucijama nerijetko – opada.

Nakon parlamentarnih izbora 2012, uspjehom se smatralo to što je broj žena u parlamentu povećan za nekoliko procenata. Umjesto nekadašnjih 13,6 Crna Gora je imala 17 posto žena u parlamentu. Ta brojka danas je manja za nekoliko procenata.

„Danas u Skupštini Crne Gore ima 14,8 posto žena iako smo ovaj saziv počeli sa preko 17 posto, a u Vladi su tek tri žene ili 15,7 posto”, kaže za *Monitor* **Snežana Jonica** iz Socijalističke narodne partije (SNP).

Njena koleginica iz vladajuće DPS **Nada Dronjak** ukazuje da je Crna Gora posljednja po broju žena u parlamentu u regionu.

Bosna i Hercegovina ima 21,4 posto, Hrvatska 23,8 posto,

Makedonija 30,9, Slovenija 33,2 i Srbija 32,4 posto žena.

I kada se uporedimo sa svijetom, slika nije mnogo bolja. „Crna Gora je sa 12 žena od 81 poslanika, po broju žena u parlamentu na 119. mjestu od 186 zemalja. Prosječno je u svijetu prema podacima Interparlamentarne unije 21,9 posto žena u parlamentima”, kaže za *Monitor* **Nada Dronjak**.

Nije bolje ni na lokalnom nivou. Prema podacima Centra za ženska prava, samo je jedna žena predsjednica opštine, u jednoj opštini žena obavlja funkciju potpredsjednice opštine, u tri opštine žene su predsjednice skupština opština, dok u pet opština funkciju glavnog/e administrator/ke obavljaju žene. U lokalnim parlamentima žena je 14 odsto.

I pored brojnih kritika od strane EU, domaćih i međunarodnih organizacija koje se bave tom

problematikom, Crna Gora nije učinila mnogo osim usvajanja antidiskriminatorskih dokumenata i poboljšanja pravnog okvira. Situacija, ukazuju naše sagovornice, nije mnogo bolja ni u drugim državnim institucijama.

„Žene se nalaze na čelu samo dva skupštinska odbora, i to za rodnu ravnopravnost i za prosvjetu i nauku, što se uklapa u stereotipe o muškim i ženskim temama”, navodi **Snežana Jonica**. „U Odboru za bezbjednost i

Snežana Jonica: „Danas u Skupštini Crne Gore ima 14,8 posto žena iako smo ovaj saziv počeli sa preko 17 posto, a u Vladi su tek tri žene ili 15,7 posto. Žene se nalaze na čelu samo dva skupštinska odbora, za rodnu ravnopravnost i za prosvjetu i nauku, što se uklapa u stereotipe o muškim i ženskim temama”

odbranu je žena izabrana prvi put tek krajem prošle godine, a u Odboru za budžet, ekonomiju i finansije još nema nijedne žene”, ukazuje ona.

Podsjeća da je u Vladi mali broj žena na mjestu ministara, a da se njihov broj povećava na nižim pozicijama. „Upečatljiv je primjer Ministarstva pravde, gdje su na čelu sva tri direktorata žene, ali je, naravno, ministar muškarac. Tako je i u ostalim institucijama, jer su u Crnoj Gori partije još ključni faktori koji opredjeljuje zapošljavanje i napredovanje, naročito imenovanje na rukovodeća mjesta”, upozorava Jonica.

Partije, kako je *Monitor* već pisao, u najvećem broju nemaju dovoljan broj žena u rukovodećim organima, a žena na čelu partije je rijetkost.

Da su žene tamo gdje je manje moći i novca, odavno ukazuju aktivistkinje crnogorskog civilnog sektora. Najviše ih je u javnoj upravi gdje su zarade niske, poput obrazovanja. Takođe, kako pozicija u hijerarhiji raste, a samim tim i visina zarade, sve ih je manje i manje.

„Žene su značajno zastupljene na rukovodećim službeničkim mjestima u organima izvršne vlasti kao direktorice organa uprave, državne sekretarke, sekretarke, direktorice direktorata u ministarstvima, pomoćnice u organima uprave, sa čak 38,60 posto. Istovremeno u Vladi Crne Gore su samo tri ministarke žene - ministarka odbrane, ministarka nauke i ministarka bez portfelja”, ukazuje **Maja Raičević**, direktorica Centra za ženska prava.

„Na Univerzitetu Crne Gore imamo 21 univerzitetsku jedinicu, kojima rukovodi 16 dekana i samo pet dekanica. To je 23,8 posto žena

na rukovodećim mjestima, iako statistika pokazuje da žene postižu mnogo bolje rezultate u toj oblasti”, kaže Raičevićeva. U obrazovnim

Maja Raičević:
„Koliko je pitanje rodne balansiranosti važno za EU ilustruje i nedavna izjava Martina Šulca, predsjednika Evropskog parlamenta da taj parlament neće prihvatiti klub džentlmena te da bi mogao blokirati odluku o sastavu Evropske komisije, ukoliko ne bude predložen dovoljan broj žena za komesare. Dakle, Crnu Goru čeka ozbiljan posao”

institucijama 38 posto su žene.

„U prosvjeti, u kojoj su većinom zaposlene visokoobrazovane žene, negdje čak i stoprocentno, žena može biti direktorica vrtića ili osnovne škole, ali mnogo teže direktorica srednje škole ili dekanica fakulteta”, kaže za *Monitor* **Tatjana Perović** iz Demokratskog fronta (DF). „S obzirom na to da stručnost i obrazovanje nijesu razlog za ovakvu situaciju, postavlja se pitanje koji su to kriterijumi po kojima se zapošljava i ko je i koliko stvarno za rodnu ravnopravnost”, kaže ona. Ukazuje i da se „na prstima mogu prebrojati direktorice nekog velikog preduzeća ili institucije”.

Maja Raičević iz Centra za ženska prava navodi da se žene nalaze na pozicijama koje zahtijevaju izuzetan radni angažman, često i prekovremeni rad, posebno u onim direktoratom koji zahtijevaju ubrzano prilagođavanje politika EU standardima. „Žene su na neki način nosioci ovih procesa. Uprkos tome, donosioci odluka su muškarci.”

Ona kaže da su izuzetak sudovi gdje su žene sudije zastupljene sa čak 55 posto. „Ipak, treba imati u vidu da je procenat žena u sudovima porastao u ono vrijeme kada su zbog nižih zarada u pravosuđu muškarci mahom prelazili u advokaturu.”

I Nataša Gojković iz Pozitivne Crne Gore (PCG) ističe da žene u Crnoj Gori nijesu dovoljno zastupljene na višim nivoima u državnim institucijama, da im nije omogućen ravnopravan pristup javnim službama ni ključnim položajima u izvršnoj vlasti.

„S obzirom na to da žene čine više od 50 posto stanovništva u Crnoj Gori, da su prema podacima obrazovanje i procentualno u većem broju završavaju fakultete i

Realizacija za ravnopravnost RODNI
Realizacija za ravnopravnost RODNI
Realizacija za ravnopravnost RODNI

MCMD

„Novinarsko istraživanje i debate: Zastupljenost žena u parlamentarnim političkim partijama i rukovodećim tijelima“. Ovaj projekat se realizuje uz finansijsku podršku Evropske komisije. Iznijeti stavovi su mišljenja MCMD i ni na koji način ne mogu biti interpretirani kao zvanični stav EU.

pokazuju uspješnije rezultate u odnosu na muškarce, nelogično je i nedemokratski da polovina društva bude neiskorišćen potencijal”, kaže portparolka PCG za *Monitor*.

Maja Raičević podvlači da politika pristupanja EU, brojni zakoni i akcioni planovi zahtijevaju da Crna Gora poštuje princip rodne ravnopravnosti i kada je u pitanju zapošljavanje žena na mjestima odlučivanja.

„Koliko je pitanje rodne balansiranosti važno za EU ilustruje i nedavna izjava **Martina Šulca**, predsjednika Evropskog parlamenta, da taj parlament neće prihvatiti *klub džentlmena* te da bi mogao blokirati odluku o sastavu Evropske komisije ukoliko ne bude predložen dovoljan broj žena za komesare. Dakle, Crnu Goru čeka ozbiljan posao”, upozorava ona.

Da u Briselu nijesu bili posebno zadovoljni postignutim u oblasti rodne ravnopravnosti pokazuje i Izvještaj EK o napretku Crne Gore za prethodnu godinu.

„Ograničeno su ojačani finansijski i ljudski resursi kako bi se osiguralo da mehanizmi rodne ravnopravnosti funkcionišu ispravno i da je Akcioni plan za rodnu ravnopravnost sproveden. Žene i dalje nijesu predstavljene na tržištu rada u dovoljnom broju. Crna Gora je započela s rješavanjem svojih prioriteta u ovoj oblasti”, navodi se u tom dokumentu.

U izvještaju se konstatuje da i dalje „postoje nedostaci u sprovođenju prava, naročito u oblasti diskriminacije ranjivih grupa, prvenstveno od strane pravosudnih organa”.

Zastupljenost žena u državnim institucijama i mjestima na kojima se donose odluke još jedan je pokazatelj da je u Crnoj Gori dominantna autoritarna politička kultura i da je tranzicija ka pravoj demokratiji spora. Kozmetičke promjene ne stvaraju društvo jednakih. Potrebne su suštinske reforme i – mnogo veće učešće žena na svim nivoima odlučivanja.

Milena PEROVIĆ-KORAĆ

RIJEČ, SLIKA, NEPRILIKA

Bes/konačni Boro

Takozvana Krivokapićeva „izjava za javnost”, zapravo nije izjava za javnost, nema je, već najava neke buduće - „negdje na jesen” - izjave za javnost. On je, dakle, prekinuo odmor kako bi javnosti saopštio – ništa, uz jednu prijetnju u naznaci: da će se ubrzo pozabaviti „okorelim desperadosima demokratije i njihovim svijetlim jazbinama”

Nakon što je, 28. juna, u *Pobjedi* objavio posljednji, četvrti, nastavak (4x4 pune strane) - nazovimo ga - Vidovdanskog panegirika premijeru - *Sve za Crnu Goru – preko leša Crne Gore* – publicist **Boro**

Krivokapić, kako stvari stoje, poslije dobro obavljenog posla, otišao je na odmor. No, iako je u pomenutom hvalospjevu kazao kako se „desi da možda u dvije-tri godine jednom objavi, ili kaže u Crnoj Gori...”, evo ga - ni dva mjeseca kasnije, 13. avgusta – javlja se, i to sa – odmora! Stvar je, dakle, urgentna, jer Krivokapić se, znamo, oglašava samo kada su u pitanju ogromne stvari (kakve i dolikuju njemu): istorija, geopolitika, nacija ili premijer. Šta je to javnosti poručio nekadašnji pisac **Đukanovićevih** govora?

U izjavi za javnost Krivokapić se zahvaljuje *Pobjedi* – u međuvremenu otišaoj u stečaj - na integralnom objavljivanju njegove, kako je on, po uzoru na velikane, krsti - rasprave. Pa kaže: „Poslije dužeg boravka u inostranstvu, tim povodom obaviješten sam o više opskurantskih, 'odjeka i reagovanja' (a i sličnih političkih ispada od istih lučevina). Zbog tačnosti uvida, zamolio sam podgorički press clipping servis da dotični otpad prikupi i sistematizuje. Budući da sam na tromjesečnom

ljetnjem odmoru, negdje na jesen pozabaviću se ovim okorelim desperadosima demokratije i njihovim svijetlim jazbinama”.

Prije svega, kuriozitet: takozvana „izjava za javnost”, zapravo nije izjava za javnost, nema je, već najava neke buduće - „negdje na jesen” - izjave za javnost. Krivokapić je, dakle, prekinuo odmor kako bi javnosti saopštio – ništa, uz jednu prijetnju u naznaci: da će se ubrzo pozabaviti „okorelim desperadosima demokratije i njihovim svijetlim jazbinama”. Ko preživi, pripovijedaće.

Znamo, čitajući njegova štiva: za Krivokapića su „desperadosi demokratije” neistomišljenici režima - od dijela NVO sektora, preko neposlušnih pojedinaca, do crnogorske opozicije. Nije do sada zabilježeno da narečeni novinar odmor prekida zbog, recimo, organizovanog kriminala, ubistava sa političkom pozadinom, sveopšte korupcije generisane u vrhu vlasti, izjedajućeg nepotizma, *Snimka*...

Ne. Krivokapića ne tangiraju